

Een heilige kus en meer...

door: Peter Cuijpers

Romeinen 16:16-20

De brief van Paulus aan de Romeinen eindigt met het overbrengen van groeten. Tussen de vele namen en hartelijke groeten vinden we een drietal vermaningen, aansporingen waar we gemakkelijk overheen lezen. Ze zijn echter de moeite waard om bij stil te staan:

Vers 16

“Groet elkaar met een heilige kus”.

De kus, en dan vooral tussen broeders onderling (1 Kor. 16:20; 2 Kor. 12:12; 1 Tess. 5:26; 1 Petr. 5:14), gold in het Midden-Oosten als gebaar van vrede en broederliefde. De oosterlingen waren gewend hun vrienden en gasten met een kus te begroeten (vgl. Gen. 45:15; Luc. 7:45). Het behoorde een oprechte uiting te zijn van gevoelens van waardering en genegenheid voor elkaar. Deze kus wordt ‘heilig’ genoemd, omdat zij gepast en oprecht gemeend moet zijn. In tegenstelling tot de verraderskus (Luc. 22:47-48), begroeten gelovigen elkaar met een *heilige* kus. Een kus is de uitdrukking van heel dicht bij elkaar zijn. Het betekent dat er niets tussen ons instaat. De Judaskus is dan ook de ergste vorm van verraad, want het zegt juist het tegenovergestelde van wat ermee wordt bedoeld.

In Nederland wordt de heilige kus niet of nauwelijks gepraktiseerd. Bij onze oosterburen (Duitsland) komt het in bepaalde kringen nog voor. Er zijn nu eenmaal een aantal bijbelse gebruiken die wij niet meer letterlijk opvolgen. Als wij bijvoorbeeld onze kleren zouden scheuren en as op het hoofd zouden strooien, zouden de mensen ons raar aankijken, hoe bijbels we ook zouden handelen! Naast het gebaar van waardering en broederliefde, is er nóg een belangrijk aspect waar we in onze dagen niet bij stilstaan. Het gebod om elkaar met een heilige kus te groeten, had voor de gelovigen in Rome grote impact. In de dagen van Paulus was er nog sprake van ‘heren’ en ‘slaven’. Een slaaf werd als niets geacht. Deze opdracht kon dan ook tussen een heer en zijn slaaf tot grote spanningen leiden.

Paulus was zich hiervan goed bewust. De heilige kus wordt door hem dan ook gebruikt om de scheidsmuur tussen heer en slaaf af te breken. In Christus vallen sociale en maatschappelijke verschillen weg. Allen zijn gelijk, er mag en kan dan ook geen onderscheid gemaakt worden (vgl. Gal. 3:27-28). In zijn brief aan Filemon doet Paulus een dringend beroep op Filemon

om zijn weggelopen slaaf Onesimus te ontvangen als een geliefde *broeder*, en hem te vergeven (Fil. 15-16). Nu Onesimus deel uitmaakte van Gods gemeente, moest Filemon met andere ogen naar hem kijken. Hij was niet langer een slaaf, maar een broeder in Christus. Voor christenen geldt het principe: één is uw Meester, en u bent allen broeders (Matt. 23:8). Wij zijn aan Hem verbonden, die zich niet schaamt om ons Zijn broeders te noemen (Hebr. 2:11).

Of we elkaar nu groeten met een kus of met een broederhand, de geestelijke principes blijven dezelfde. Als ‘broeders’ zijn we gemeenschappelijk verbonden met onze geliefde Heiland – de één staat niet boven de ander. Als de kus een kille formaliteit wordt en geen oprechte uiting meer is van gevoelens van waardering voor mijn broeder, is er geen sprake van een ‘heilige’ kus. Laten we onze wegen dan ook overdenken en ons afvragen of ‘de kus’ waarmee we elkaar groeten, wel een ‘heilige’ kus is?

Vers 17-18

“En ik vermaan u, broeders, geeft acht op hen die tweedracht en aanleidingen tot vallen verwekken tegen de leer die u geleerd hebt, en onttrekt u aan hen. Want zulke [mensen] dienen niet onze Heer Christus, maar hun eigen buik; en door vleitaal en lofspraak bedriegen zij de harten van de argelozen”.

Na de aansporing om elkaar met een heilige kus te groeten, waarschuwt Paulus voor mensen die in de gemeente tweedracht willen zaaien (vs. 17). Dit soort mensen is gevaarlijk. Voordat men er erg in heeft zorgen zij voor een tweespalt in de gemeente. Hij vermaan hen dan ook om zulke personen nauwlettend in de gaten te houden. Geef acht op hen, ze zijn een struikelblok, een aanleiding tot vallen. Ze hebben het op de leer gemunt die u hebt geleerd. Onttrekt u daarom aan hen en mijdt hen. Met hun vleiende woorden en mooie praatjes bedriegen zij de harten van de argelozen. Ze doen alsof ze de Heer Christus dienen, maar in feite draait het allemaal om henzelf. Het zijn egoïsten, die hun eigen buik dienen (vs. 18).

Broeders (en zusters) behoren elkaar te groeten met een heilige kus (vs. 16). Zo drukken we onze gevoelens van waardering en genegenheid voor elkaar uit. Hier wordt echter gesproken over *mensen* (vs. 18), en niet over

‘broeders’. In de Bijbel worden gelovigen in het algemeen niet als ‘mensen’ aangesproken. Als er sprake is van ‘mensen’ onder de gelovigen, is dit vrijwel altijd in negatieve zin (zie Ef. 4:14, en Judas vers 4 en 19). In de genoemde schriftplaatsen zijn het dwaalleraars, die met de term ‘mensen’ worden aangeduid. Met personen die tweedracht zaaien, omdat ze de leer aantasten, moeten we een stuk minder hartelijk omgaan. Aan hen moeten we ons onttrekken. Johannes schrijft in zijn tweede brief: *“Ieder die verder gaat en niet blijft in de leer van Christus, die heeft God niet. (...) Als iemand tot u komt en deze leer niet brengt, ontvang hem niet in huis en begroet hem niet. Want wie hem begroet, heeft gemeenschap met zijn boze werken”* (2 Joh.:9-11).

Romeinen 16:17 kunnen we niet te pas en te onpas toepassen. We onttrekken ons aan mensen die *de leer* aantasten die we geleerd hebben. Over welke leer hebben we het dan? In het algemeen kunnen we zeggen: de hele christelijke leer. Maar hier gaat het om *fundamentele* leerstellingen die worden aangetast. Om in de context van de Romeinenbrief te blijven: de leer van de *rechtvaardiging van de zondaar door het geloof* (Rom. 1-8). Het gaat dus niet over twijfelachtige vragen: Moet je als christen wel of geen vlees eten, of bepaalde (feest)dagen wel of niet houden? (Rom. 14:1-12). Hierin moeten we elkaar vrij laten en de ander niet veroordelen. Maar als er mensen komen, die leren dat het volbrachte werk van Christus niet voldoende is om behouden en gerechtvaardigd te worden, is het een ander verhaal. Aan zulke mensen moeten we ons onttrekken.

Hoe catastrofaal de gevolgen kunnen zijn van een verkeerde toepassing van Romeinen 16:17, zal ik aan de hand van een praktijkvoorbeeld verduidelijken. Een broeder die nogal actief en succesvol was in het evangelisatiewerk, werd door zijn gemeente op het matje geroepen. Men was het niet eens met zijn *manier* van evangeliseren. Zó was het niet algemeen gebruikelijk onder hen! Dus niet het evangelie (de leer) was in het geding, maar de *wijze* van evangeliseren. Omdat hierdoor tweedracht ontstond in de gemeente, werd Romeinen 16:17 op hem toegepast. Met alle gevolgen van dien! Dit voorval is mede oorzaak geworden van een wereldwijde scheuring onder gelovigen. Het is dan ook van het grootste belang om de woorden van Paulus goed te interpreteren. ‘Tegen de leer die u geleerd hebt’, betekent dus niet: wandelen (leren) volgens de overlevering van de *vaderen* (1 Petr. 1:18), maar volharden in de leer van de *apostelen* (Hand. 2:42; vgl. Ef. 2:20). Bepaalde tradities, hoe goed en bijbels die ook kunnen zijn, mogen we nooit op één lijn stellen met ‘de leer die u hebt geleerd’!

Vers 19b

“Ik wil dat u wijs bent jegens het goede, maar rein jegens het kwade”.

Hoewel hun geloofsgehoorzaamheid aan allen bekend was (vs. 19a; vgl. Rom. 1:5), iets waarover Paulus zich verblijdde, bleef nog een andere waarschuwing op zijn plaats: ik wil dat u wijs bent jegens het goede, maar rein jegens het kwade. Gezien het gevaar van de misleiders moesten zij onderscheid weten te maken tussen het goede en het kwade. En de nadruk wordt gelegd op het *goede*. Het is nergens voor nodig dat we ons allemaal gaan verdiepen in het kwade. Als we wijs omgaan met het goede, zal het kwade niet onze aandacht en prioriteit hebben.

Hoe geven we dit handen en voeten? Het goede is te vinden in het Woord van God. Om bestand te zijn tegen het kwade, is het noodzakelijk dat we ons voeden met het goede: Gods Woord. Dit is een groeiproces. Iemand die nog maar net tot bekering is gekomen, zal alleen maar melk kunnen verdragen – de elementen van het begin van de uitspraken van God (Hebr. 5:12). Dus de elementaire zaken, de basisbeginselen van het christelijk geloof. Na verloop van tijd is men als het goed is toe aan vast voedsel. Dit zijn de ‘diepere’ waarheden in de Bijbel, de schriftgedeelten die in de regel voor moeilijk doorgaan. Vast voedsel is voor ‘volwassenen’. Dit zijn gelovigen die door de gewoonte hun zinnen geoefend hebben om zowel het goede als het kwade te onderscheiden (Hebr. 5:14). Van kleine kinderen wordt niet gevraagd dat zij zich met het kwade bezighouden. Volwassenen en leraars behoren echter hun zinnen geoefend te hebben om zowel het goede als het kwade te onderscheiden. Hun taak is het (jonge) gelovigen op te voeden tot volwassenheid. Kleine kinderen zijn onmondig en worden door elke wind van leer heen en weer bewogen en rondgedreven. De oproep om ‘rein’ (eenvoudig) te zijn jegens het kwade, is dan ook in de eerste plaats gericht aan kleine kinderen, zij die nog in de kinderschoenen van het geloof staan. Kleine kinderen zijn, zoals we allen weten, gemakkelijk te beïnvloeden. De mensen kunnen hen bedriegen met sluwe en listige praatjes (vgl. Ef. 4:13-16 met Rom. 16:18). Zoals het goede ouders betaamt, waarschuwen wij onze kinderen voor die aardige en vriendelijke meneer of mevrouw met snoepjes. Zo waarschuwt Paulus de gelovigen voor mensen die kwaad in de zin hebben. Het zijn bedriegers, die de harten van de argelozen proberen in te palmen met hun vleitaal en lofspraak (vs. 18).

Vraag

Spoedig zal God met de bron van het kwade afrekenen. Hij doet dit door de satan (d.i. de tegenstander) onder onze voeten te verpletteren (Rom. 16:20). Jongelingen worden door Johannes ‘sterk’ genoemd, omdat ze de boze overwonnen hebben (1 Joh. 2:14). Hoe zijn ze zo sterk geworden? Doordat het woord van God in hen bleef!

Oude Sporen 2008